

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

JESENSKI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

NAVODILA ZA REŠEVANJE

Četrtek, 7. september 2006

SPLOŠNA MATURA

1. Iz farse Pohujšanje v dolini šentflorjanski. **1 točka**
2. A V tej uvodni situaciji župan pove svojim Šentflorjancem, da je prišlo v dolino pohujšanje in da se je spečalo z umetnostjo; vsi čakajo učitelja, ki so ga bili poslali pogledat, kaj se dogaja v hiši ob potoku, kjer sta se nastanila Peter in Jacinta. **2 točki**
- B Da, tako dramatik pokaže, da ima v resnici ona glavno besedo v hiši. **1 točka**
- C Da se je umetnost spečala z nečistostjo in da se je treba pred njima zavarovati, povezati v bratovščino čednosti; pobožen mož vendar ne greši in se mora pred grehom zaščititi, pokazati hoče svojo pobožnost in brezgrešnost. **2 točki**
- D Npr. župan govori za vse in v imenu vseh, ki imajo oblast in moč, dela se vsevednega, mogočnejšega in pomembnejšega, kakor v resnici je, na svojem posvetnem fevdu hoče pokorščino, zato grozi, strahuje, ve, da so drugi tepci, a sam ni nič manjši. **2 točki**
- Skupaj 7 točk**
3. Odgovor: Bralcu. **1 točka**
4. V glavnem iz srednjega sloja, uradniškega, trgovskega, trške inteligence; Cankar sam se je tako počutil v družbi, ki je odklanjala njega in njegovo umetnost – Jacinto. **2 točki**
5. A Realistično, trško. **2 točki**
- B V županovi krčmi vsi sedijo, le župan stoji, hoče biti nad drugimi. **2 točki**
- Skupaj 4 točke**
6. Miniaturne karakterne skice kakor pri Gogolju; ne, v bistvu so poimenovani le trije: Jacinta, Peter, Krištof Kobar; označevanje likov brez imen v dramaturgiji pomeni odvzeto ime, odvzeto subjektivnost, liki so tako tudi po splošnih oznakah le lutke župana in sebe, drugih sil, splošno označeni lik ni individualiziran, ampak tipiziran. **3 točke**
7. Npr. vse po vrsti obišče in izsiljuje razbojnik Peter, češ da je sad njihovega greha; z njim sta prišla Jacinta, njegova umetnost, in zlodej, ki mu je Peter v zameno za pomoč obljubil dušo; navsezadnje pa se razkrije, da je Peter le prevarant in da ni tisti, za kogar se izdaja. **3 točke**
8. A Npr. Peter je umetnik, razbojnik, svobodnjak, pameten, ima smisel za humor, na koncu zbeži iz doline kakor Hlestakov ali Gornik v Blagru, izkoristi Šentflorjanske grešnike in jih temeljito obere, je zelo kritičen, napadalen. **2 točki**
- B Npr. da bi s poetično govorico zamejil svet umetnosti od vsakdanjega, pokvarjenega, ker govori iz srca srcu, ki ga ljubi, ker govori s človekom, ki mu je blizu itd. **2 točki**
- Skupaj 4 točke**

9. Npr. Peter hoče z njo povedati, da kot umetnik nikomur ne koristi, da za potepuha nihče ne mara, da ga nihče ne razume, da je v takšni dolini umetnost jalovo početje.
2 točki
10. V Kralju na Betajnovi je takšen Maks.
2 točki
11. Učitelj Šviligoj jih govori po Jacintinem plesu, poln občudovanja, on, utelešena, nedolžna krepost, izrazi mnenje in razpoloženje vseh in poskrbi za slavnostno, zanosno atmosfero.
3 točke
12. Uvodna situacija A ima pomen ekspozicije, situacija B pa pokaže in predstavi mladi par, ki se pripravlja na sprejem »hlapcev«.
2 točki
13. Npr. dvojna morala, korupcija.
2 točki
14. A Zlodej; npr. se poigrava z besedami, izrazi dvom in strah, da bo ukanjen, hkrati pa pokaže bogato retorično dediščino svojih dramskih predhodnikov, kakor so bili Cyrano, Figaro, Matiček in še kdo.
B Z Goethejevim Mefistom.
C Npr. motovilo kopitonoga, zlagani kancelist, zapeljani zapeljivec, krmežljava, kopitonoga nezaupnost itd.
D Monolog/solilog.
6 točk
15. Uprizoritev satirične komedije Za narodov blagor leta 1906, ki jo je pripravil intendant gledališča Juvančič, je dala Cankarju poleta za novo komedijsko delo, ki ga je napisal do začetka gledališke sezone v dveh tednih, oktobra leta 1907.
2 točki
16. Razbojnik Peter.
1 točka
17. Npr. odpor do utesnjujočih socialnih in političnih razmer, obračun s svetohlinsko moralo tedanje trške družbe in z njenim odnosom do umetnosti in umetnika ter njegovega poslanstva.
2 točki
18. Da; to je za zaokrožena dramaturgija, igro začne in sklene namreč župan; simbolika: npr. grešna dolina nosi ime po svetniku, a je v resnici grešna, napoveduje se igra videza in resnice, dolina je nekaj spodaj, daleč od neba, najnižje, tako kakor morala oziroma vrednote v Sv. Florjanu.
3 točke
19. Navodilo za ocenjevanje: opis aktualnega prizorišča – 2 točki, opis treh likov – 1 + 1 + 1 točka.
5 točk
20. Klikot, v Grumovi drami Dogodek v mestu Gogi.
2 točki

21. Npr. Šenflorjanci so grešni ljudje, želijo si lepe Jacinte, skoraj z istimi željami strmijo v odprto, osvetljeno okno tudi moški prebivalci drugega mesta, v katero je drug slovenski dramatik umestil zgodbo o travmi Vajdove Hane, v Grumovi Gogi Klef šepa kakor Cankarjev zlodej itd. **1 točka**
22. B **1 točka**
23. Npr. Gogoljev Revizor; »klavarno mesto« je Glavarjeva oznaka za neki gubernijski kraj, z istim pridevnikom bi lahko označili Cankarjevo Dolino; v obeh se zlorablja oblast, obe sta skorumpirani, prikriva se, laže, podkupa; realizem je usmerjen k tipičnemu; obakrat se razgalja absurdnost v banalnostih; v obeh prodorni pogled odkriva grdo resnico za lepim videzom; obe igri sta dramaturško zaokroženi, obe uvaja župan oziroma glavar, ki dramo tudi sklepa, ukanjen in osramočen; Šenflorjanci se na koncu spokorijo in zapojejo spokorno pesem, Gogoljevi meščani otpnejo v grozi pred pravim revizorjem; v obeh vdre v nenavadni svet prišlek, čudni tujec, enkrat hoté lopov, ki zahteva plačilo za greh, drugič naredi lopova naključje, vendar si le »sposoja« denar, s katerim drugi želijo prikriti svoje grehe, korupcijo, pokvarjenost, nesposobnost, lenobo, grdost; za obe lahko velja Gogoljev moto; v središču obeh iger so denar, dobiček, podkupovanje in plačevanje starih grehov. **3 točke**
24. Rešitev: Ustrezno je oboje. **2 točki**
25. Npr. Peter – umetnik, ni prava sirota, le igra jo, izkorišča, izsiljuje Šenflorjance, vse izzove sam, vodi igro, protiigralca nima, vsi se skušajo odkupiti, razkriva korupcijo; Hlestakov – uradnik, ni pravi revizor, le igra ga, ko sprevidi, da so ga z njim zamenjali, izkoristi grešnost in korupcijo in se pusti podkupovati, njemu se vse dogodi, je površen tepec, bahač, korumpiran, lažnivec; oba sta prišleka, spremenita dogajanje, na koncu pobegneta, za njima pride tisti, za kogar se izdajata ali ju imajo, torej gledamo igro videza in resnice. **4 točke**
26. Tartuffe: Kdor greši na skrivaj, sploh ne greši. **2 točki**
27. Npr. je robata, tudi groteskna ljudska burka, povezana s telesnim, vsakdanjim, zelo gledališka, tematizira privoščljivost, škodoželjnost, razigranost, telesnost, kritično rušenje političnih oblasti, spolnih tabujev; tipični liki prihajajo iz nižjih slojev, njihov jezik je preprost, grob, obscen, mimika, spakovanja, besedne igre, situacijski zapleti, prepričevanja, v razpletu se večina likov združi proti zlu, ki jih je napadlo in jih je prelisčilo; sprošča osvobajajoči smeh. **2 točki**